

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันวิวัฒนาการทางการแพทย์ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ ตลอดจนความก้าวหน้าในด้านวิทยาการต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น โลกปัจจุบันอยู่ในยุคของการสื่อสาร และสารสนเทศ (Communication and Information Age) ทำให้การติดต่อสื่อสาร มีความสะดวกรวดเร็ว วิทยาการและความก้าวหน้าต่าง ๆ จึงสามารถถ่ายทอดกันได้ทั่วถึงไม่ว่าเราจะอยู่ที่ใดก็ตามสมดังคำกล่าวที่ว่า เป็นโลกไร้พรมแดน (Globalization) วิทยาการอันทันสมัยที่เกิดขึ้นมาตามกระแสของโลกปัจจุบันนี้เอง ได้อำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ในหลายด้านของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านความเจริญทางวัตถุ นับว่าเป็นนวัตกรรม (Innovation) ที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง นับแต่มีการนำประเทศเข้าสู่ภาวะความทันสมัย (Modernization) ตามอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เรายึดเป็นต้นแบบของการพัฒนา (Westernization) ซึ่งการพัฒนาในลักษณะนี้ ได้เริ่มขึ้นอย่างชัดเจน ในประเทศไทยช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 เรามีการปรับปรุงและปฏิรูปประเทศ ในหลายด้าน จะเห็นได้ว่ามีชนชั้นปกครองประเทศหลายท่าน ได้รับความศึกษาแบบตะวันตก และอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกมีความแพร่หลายในสมัยนั้น จนอาจคุกคามความมั่นคงของประเทศ ความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ในการพัฒนาทำให้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาหลายด้านพร้อมกัน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทยยังไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมศักดินาดั้งเดิม ที่มีระบบเจ้าขุนมูลนายตลอดจนระบบอุปถัมภ์ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่น้อย (Patron-Client Relationship) ตลอดจนระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ (Self-Sufficient Economy) ได้แปรเปลี่ยนมาเป็นระบบทุนนิยม (Capitalism) ที่มีการผลิตเพื่อการค้าผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา คือการให้ความสำคัญกับเงินตรา และการยึดความสุขสบายทางวัตถุ (Materialism) ผลที่ตามมาเหล่านี้ ทำให้รูปแบบวิถีชีวิตแบบไทยเปลี่ยนแปลงไป มีความพยายามจะสร้างสังคมเมือง ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรม การปรับเปลี่ยนเช่นนี้เกิดขึ้นได้เฉพาะบางส่วนของประเทศเท่านั้นจึงเกิดช่องว่างระหว่างเมืองและชนบท เนื่องจากชนบททั่วไป ยังได้รับการพัฒนาไม่เท่าเทียมกับในเมือง ซึ่งยังคงเน้นความเป็นสังคมเกษตรมีระบบเทคโนโลยีและรูปแบบชีวิต ที่แตกต่างไปจากเมืองใหญ่และเมืองหลวง

การแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าในเมือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งที่ชาวชนบทปรารถนาเราจึงพบว่า ผลพลอยได้ของการพัฒนาความเป็นเมืองก่อให้เกิดการอพยพเข้ามาในเมือง จนเกิดการแออัดแอ่งทรพยากรที่มีจำกัด และความแออัดของที่อยู่อาศัยเมืองใหญ่ จึงมักประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันเราจึงพบความไม่เท่าเทียมกันทางการพัฒนาความเจริญ ส่วนใหญ่มักจะอยู่ในเมืองเกิดความไม่เสมอภาคระหว่างเมืองกับชนบทห่างไกล

การเร่งพัฒนาประเทศที่ผ่านมาจะเน้นด้านวัตถุมากเกินไป จึงทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาจิตใจที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากันก็เช่นเดียวกับคำกล่าวของ W.G. Ogburn นั่นคือ เรื่องของความล้าหลังทางวัฒนธรรม (Cultural Lag) นั่นคือ วัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่เป็นวัตถุมักจะเปลี่ยนแปลงได้เร็วมีการยอมรับเร็ว ขณะที่วัฒนธรรมอีกส่วนหนึ่ง ที่เป็นนามธรรมมักจะเปลี่ยนแปลงช้าและยอมรับได้ช้า (สุพัตรา สุภาพ: 39) อย่างไรก็ตามในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใหม่ มีการเพิ่มเติมการพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เห็นว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่มักจะมุ่งเน้นทางด้านวัตถุอย่างเดียวไม่เพียงพอ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน แสดงให้เห็นความพยายาม จะเข้าถึงความเป็นนามธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจซึ่งมีความเป็นมนุษย์มากกว่าที่จะสนใจสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิตจิตใจเพียงอย่างเดียว ความคิดเช่นนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีระบบ Ideational-Sensate ของโซโรกินที่กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีลักษณะแบบขึ้นลงคล้ายลูกคลื่น โดยไม่มีทิศทางแน่นอนเคลื่อนที่ไปในระหว่าง ปลายสุดสองข้างของวัฒนธรรมทางด้านจิตใจ และไม่ใช้วัตถุ (Ideational Culture) กับวัฒนธรรมประเภทวัตถุนิยมและประเภทที่ปฏิเสธแนวคิดเรื่องคุณค่าและศีลธรรม (Sensate Culture)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการพัฒนาตามแนวตะวันตกเช่น ประเทศไทยส่งผลในด้านปัญหาสังคม เช่น ภาวะไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization) เป็นสภาวะที่สถาบันทางสังคม ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำให้สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบเดิมได้ ในระดับบุคคล ย่อมก่อให้เกิด พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant) (สุพัตรา สุภาพ: 130 - 133) ในสังคมใหม่ที่เป็นสังคมเมืองซึ่งมีความสลับซับซ้อนมีความเป็นอยู่ที่วุ่นวาย สับสน ระบบความสัมพันธ์เป็นแบบทุติยภูมิ (Secondary Relationship) มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมักจะบีบคั้นกดดัน จนสามารถก่อให้เกิดภาวะไร้ระเบียบทางจิตใจ จึงต้องมีการปรับตัวใหม่ในระดับความสัมพันธ์ เพื่อให้มีพัฒนาการทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงไม่แปลกที่สังคม จะมีการแสวงหาทางใหม่ หรือสิ่งทดแทนที่ช่วยก่อให้เกิดบูรณาการที่ช่วยยึดเหนี่ยวสังคมให้ทำหน้าที่ต่อไปได้

ดังที่กล่าวมาแล้ว พบว่าเรื่องทางด้านจิตใจมีความสำคัญ สถาบันที่เข้ามาตอบสนองทางด้านนี้ คือ สถาบันศาสนาและความเชื่อ เป็นความพยายามจะหันเข้าหาสิ่งที่พึ่งพาได้ในขณะที่จะปรับตัวให้เข้ากันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิต แม้ว่าวิทยาการจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดก็ตาม ยังมีข้อจำกัด ที่ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้พอเพียง ในกรณีนี้ แม้การแพทย์ จะเจริญรุดหน้าเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจรักษาโรคภัยบางอย่างได้ สมาชิกในสังคมส่วนหนึ่ง ยังคงแสวงหาวิธีการรักษาพยาบาลในรูปแบบ ที่แตกออกไปจาก หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่อาจอยู่เหนือเหตุผลที่ จะอธิบายได้ดังเช่นความเชื่อเรื่องพลังจักรวาลที่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม ทั้งในด้านความมั่นคงทางจิตใจ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ และก่อให้เกิดการยึดเหนี่ยวระหว่างสมาชิกที่มีความเชื่อร่วมกัน นับได้ว่าเป็นทางเลือก

อีกอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากการรับการรักษาพยาบาลแบบสมัยใหม่ การนับถือศาสนาความเชื่อแบบเดิม และเป็นการก่อให้เกิดชนกลุ่มน้อย (Minority) ที่จัดกลุ่มหรือแบ่งพวกตามความคิดความเชื่อที่มีความแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

ในแง่ของวิชามานุษยวิทยา “วัฒนธรรม” มีความสำคัญในการดำรงความเป็นมนุษย์และมนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ กัน ตามความเป็นจริงแล้วมนุษย์เราไม่ต้องการเพียงแค่การมีชีวิตรอดเท่านั้น แต่ยังมีความต้องการขั้นสูงขึ้นไปอีก นั่นคือ ความต้องการเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ต้องการมีความเชื่อและศาสนาเป็นที่พึ่งเพื่อความมั่นคงทางด้านจิตใจ นอกเหนือจากความต้องการทางชีวภาพที่เป็นพื้นฐานซึ่งมีลักษณะไม่แตกต่างจากสัตว์ทั่วไปความต้องการในด้านศาสนาและความเชื่อนี้เอง ทำให้มนุษย์เรามีความแตกต่างและแยกตัวจากสัตว์อื่น สถาบันศาสนาและความเชื่อ จัดว่าเป็นสถาบันที่ช่วยจัดระเบียบให้สังคมและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ช่วยมนุษย์ในด้านการหาคำตอบในเรื่องต่าง ๆ

Karl Marx (Andrew: 3 – 5) ให้ทัศนะว่า ศาสนาเกิดจากความกลัวและความทุกข์จากการที่ถูกปรากฏการณ์ธรรมชาติรบกวน มีลักษณะเป็นมายาและภาพลวงตาซึ่งในที่สุดศาสนาจะค่อย ๆ เลือนหายไปโดยไม่เหลืออะไรไว้เลย นับแต่โบราณคนเราต้องเผชิญกับความไม่รู้และความกลัวดังนั้นมนุษย์เราต้องการคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลก คำอธิบายนี้มักจะออกมาในรูปของความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นิชฐานกันว่าความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในช่วงแรก เกิดขึ้นมาจากการที่มนุษย์ต้องต่อสู้กับธรรมชาติที่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ โดยที่มนุษย์ไม่สามารถจะต่อต้านได้ ภัยธรรมชาติสร้างความเสียหาย เช่น ทำให้มนุษย์เสียชีวิต ทำให้บ้านเรือนพังพินาศและนอกจากนั้นแล้ว ปัญหาที่มนุษย์ไม่สามารถจะตอบได้ มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องความตาย ความเจ็บไข้ได้ป่วย ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เราต้องเผชิญ

แม้ว่าปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะแสวงหาคำตอบให้สังคม แต่ไม่อาจตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ วิทยาศาสตร์พยายามที่จะพิชิตธรรมชาติเอาชนะและควบคุมธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกัน สามารถกระทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น การแพทย์สมัยใหม่ยังไม่สามารถรักษาโรคบางอย่างได้วิทยาศาสตร์ยังมีช่องว่างที่ขาดคำตอบ จึงเป็นการเปิดทางให้กับการทำหน้าที่ใหม่ในสังคมปัจจุบันที่ก่อให้เกิดการทำหน้าที่เต็มเต็มส่วนที่ขาดหายในสังคม

สำหรับสถานการณ์ ในประเทศไทยปัจจุบัน การรักษาพยาบาลโรคร้ายแรงบางชนิด ในโรงพยาบาลยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ยังมีอัตราการเสียชีวิตของคนไทยเพิ่มขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนการตายด้วยสาเหตุสำคัญต่อประชากร 100,000 คน ปี พ.ศ.2531 – 2536

สาเหตุ	2531	2532	2533	2534	2535	2536
1. โรคหัวใจ	44.5	49.5	51.3	54.7	56.0	58.5
2. อุบัติเหตุและการเป็นพิษ	30.2	35.1	41.9	40.6	48.5	52.7

3. มะเร็ง	33.5	36.8	39.3	42.2	43.5	45.0
4. ความดันเลือดสูงและโรคหลอดเลือดในสมอง	13.3	14.4	15.0	15.9	16.9	16.4
5. บาดเจ็บจากการถูกฆ่าและฆ่าตัวตาย	16.5	16.3	15.3	14.8	15.2	14.7
6. โรคตับ	9.4	14.0	13.3	13.4	13.3	13.0
7. ปอดอักเสบ	10.1	11.1	10.5	11.3	11.6	13.8
8. ไตอักเสบ ไตพิการ	6.6	7.1	7.6	8.0	9.7	9.9
9. วัณโรค	8.2	7.6	7.0	6.5	6.3	6.1
10. อัมพาต	6.2	6.0	5.9	6.1	6.2	5.4

แหล่งที่มาของข้อมูล : ส่วนข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข สำนักนโยบายและแผน
กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2538 :15

ตารางที่ 2 ลำดับกลุ่มสาเหตุการตายตามอัตราต่อประชากร 100,000 คน 10 กลุ่มแรก
ตามบัญชีตารางโรคพื้นฐานจากบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ แก้ไขครั้งที่ 10 พ.ศ.2539

สาเหตุ	จำนวน	อัตรา
1.โรกระบบไหลเวียนเลือด	64,812	108.8
2.สาเหตุการตายภายนอก	47,130	78.8
3.โรคเนื้องอก	30,898	51.7
4.โรกระบบหายใจ	20,348	34.0
5.โรคติดเชื้อและปรสิตบางชนิด	18,602	31.1
6.โรกระบบประสาท	13,138	22.0
7.โรกระบบย่อยอาหาร	10,664	17.8
8.โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือดและความผิดปกติเกี่ยวกับภูมิคุ้มกัน	7,727	12.9
9.โรคต่อมไร้ท่อโภชนาการและเมตาบอริซึม	5,975	10.0
10.โรคของระบบสืบพันธุ์ระบบบัสสาวะ	5,162	8.6

ที่มา ส่วนข้อมูลข่าวสาร กระทรวงสาธารณสุข

จากข้อมูลที่ปรากฏพบว่าโรคภัยไข้เจ็บ ที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิต เป็นภัยที่คุกคามสุขภาพ
ของคนในปัจจุบัน การมีสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เมื่อเจ็บป่วยคนเรต่างก็แสวงหา
วิธีการรักษาโรค การรักษาโรคด้วย"พลังจักรวาล" เป็นแนวทางการรักษาพยาบาลที่เปรียบเสมือน
กับเป็นความหวังใหม่ให้กับผู้ป่วย เนื่องจากสามารถรักษาโรคได้ทุกโรค แม้กระทั่งยังสามารถรักษา
โรคที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตมากที่สุดดังตารางที่ 2 และรวมทั้งโรคที่รักษาไม่หายด้วยวิธีการแพทย์
แผนปัจจุบัน เช่น โรคเอดส์ จากรายงานอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 - 31 ตุลาคม
พ.ศ.2540 กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์ 72,775 ราย และ
มีผู้เสียชีวิตแล้ว จำนวน 19,265 ราย นอกจากนี้ มีผู้ติดเชื้อที่มีอาการแล้ว 30,406 ราย ทั้งนี้
ยังไม่รวมผู้ที่ติดเชื้อที่ไม่มีอาการและยังมีหลายจังหวัดที่ไม่ได้รายงานเข้ามา นอกจากนี้การรักษา
พยาบาล ยังมีข้อจำกัดในด้านสถานที่ให้การรักษา จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ไม่พอเพียง

จากรายงาน ปีพ.ศ. 2538 ทั้งประเทศ มีจำนวนประชากร 4,180 ต่อแพทย์ 1 คน ทำให้ การแพทย์แผนปัจจุบันมีความจำกัดในด้านการให้การรักษาแก่ประชาชน สำหรับพลังจักรวาล นอกจากจะสามารถรักษาโรคได้ทุกโรคแล้ว ยังสามารถรักษาโรคให้แก่คนทุกคน เป็นจำนวนมาก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ดังนั้น “พลังจักรวาล” (Universal Energy) เป็นความเชื่อที่เข้ามามีบทบาทในการรักษาพยาบาล และเป็นทางเลือกหนึ่งให้คนไทยตัดสินใจเลือก

ปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษาในที่นี้ คือ การวิเคราะห์หาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมารับการ รักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาลคนเหล่านี้เลือกวิถีการใช้พลังจักรวาลด้วยสาเหตุใด มีแรงจูงใจหรือ มีเหตุอันใด ก่อให้เกิดพฤติกรรมการรักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยด้วยพลังจักรวาล ที่มูลนิธิเพื่อฝึกพลังจักรวาล และที่วัดเขมาภิตาราม
2. เพื่อศึกษาความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานและความต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่เป็นแรงจูงใจทำให้คนมารับการรักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของครอบครัวและเครือข่าย กลุ่มเพื่อนและการสื่อสารมวลชนที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาทำการรักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล
4. เพื่อศึกษาว่าการเป็นโรคร้ายแรงและความศรัทธาในองค์กร เป็นเหตุให้คนมารับการรักษาดด้วยพลังจักรวาล

ขอบเขตการวิจัย

เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการให้การรักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล ใน สถานที่ 2 แห่ง

1. มูลนิธิเพื่อฝึกพลังจักรวาล
2. วัดเขมาภิตารามและวัดปากน้ำ จ.นนทบุรี (สาขาย่อยของมูลนิธิ)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจการักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล
2. เพื่อให้เข้าใจความต้องการด้านความจำเป็น ขั้นพื้นฐานและความต้องการความมั่นคงทางจิตใจของผู้รับการรักษาดด้วยพลังจักรวาล
3. เพื่อให้เข้าใจอิทธิพลของครอบครัว เครือญาติ กลุ่มเพื่อนและการสื่อสารมวลชน ที่ทำให้คนมารับการรักษาโรคด้วยพลังจักรวาล
4. เพื่อให้เข้าใจปัจจัยอื่น เช่น การป่วยเป็นโรคร้ายแรงและความศรัทธาในองค์กร ทำให้คนมารับการรักษาพยาบาลด้วยพลังจักรวาล